

To the overview "Resonanzräume der Usien"

[<< previous](#) | [next >>](#)

Azərbaycan

Otaq 12a - Qaranlıq gecə olmasaydı (Aysel)

Himndən sonra sükutda

Şəkidən cənubda, yasti bir təpədə badam qoxusu verən bir ev durur. Pəncərə pərdələri əyri-di, amma sınaq deyil. Burada 64 yaşlı Aysel tək yaşayır. O, əvvəllər musiqi müəllimi olub. İndi nadir hallarda səsini tənzimləyir. Bəzən, heç kim dinləməyəndə, o, 1919-cu ilin köhnə himnnini mızıldayırlar – vətənpərvərlikdən yox, yalnız ritmi unutmadığı üçün. "Bu, yalnız qısa müddət geyinməyə icazə verilən bir paltar kimiyydi," – üç ildən az yaşayan respublikadan danişarkən deyir. "Sonra birdən yenidən qış gəldi." 1990-ci ildə ərini paytaxtdan ərzaq gətirərkən itirib. Qızı indi İstanbuldadır. O, nadir hallarda, lakin müntəzəm yazı yazır. Yazdığı qısa, formal xəbərlərdə suallar yox – yalnız vəziyyətlər əks olunur. Divarda Hüseyn Caviddən bir misra çərçivədə asılıb:

"Qaranlıq gecələr olmasaydı, Sözləri oxşayan ulduzlar bunca sevilməzdi."
 ("Without dark nights, the words that caress like stars would be less beloved.")

Aysel inanır ki, Cavid ulduzlardan yox, sözlərin arasında qalan sessiz ləyaqətdən danişır. Bəzən kəndin kənarına gedir, baxışlar dağlarda itib. Orada o günü tanıldığı düşündür – gələcək kimi görünməyi dayandıran günü. Və orada o günü tanımağa başlayır – yeni bir şeyin doğulduğu günü, mahnısız, bayraqsız, şüarsız – yalnız öz torpağında yad olmamaq istəyi ilə. Deyir: "Mən işarə gözləməyi kəsdim. İndi mən aralardakı boşluqları dinləyirəm. Onlar deyir: Sən orada idin. Və sən hələ də buradasın."

Otaq 12a - Qaranlıq gecə olmasaydı (Zəhra)

Dəmir yolunun yanındakı ev

Gəncə yaxınlığında, dəmir yolunun kənarında kiçik bir evdə Zəhra adlı bir qadın yaşayır. Adı "çiçək" deməkdir, amma illər keçdikcə səsi sakitləşib. O, Sovet İttifaqı dağılında yeniyetmə idi. Müstəqillikdən sonrakı səhər, xatırlayır ki, çöldə qəribə bir səssizlik vardi. Elə bil dünya nəfəsini saxlamışdı. Atası Qarabağda döyüşmişdü. Dayısı Sibiryaya sürgün edilmişdi. Ailə siyaset haqqında danışmayı dayandırmışdı. Çox təhlükəli, çox ümidsiz, artıq gec idi. Əlləri məşğul saxlayır, ağızlarını isə bağlı tuturdular. Bəzən elektrik olurdu. Radioda xarici musiqi səslənirdi. Zəhra səslərin arasında gizlənən mənaları dinləməyi öyrəndi. İndi Zəhra 47 yaşındadır. Yaxınlıqdakı məktəbdə ədəbiyyat dərsi deyir. Hələ də Hüseyn Cavidin şeirini xatırlayır:

"Qaranlıq gecələr olmasaydı, Sözləri oxşayan ulduzlar bunca sevilməzdi."

Bəzən bu şeiri şagirdlərinə oxuyur. Onlar soruşurlar: "O kim idi?" O isə deyir: "Ölkənin yalnız elanla deyil, xəyal ilə yaradılacağına inanan biri." Bəzən reislərin kənarına qədər gedir. Qatarlar nadir hallarda keçir. Küləkdən sonrakı səssizliyə qulaq asır. Və bir dəfə, deyib ki, hər şeyin gələcək kimi hiss olunmayı dayandırıldığı günü adlandırıa biləcəyini hiss edib. Hansı gün olduğunu deməyib.

To the overview Resonanzräume der Usien

From:
<http://www.stefanbudian.de/> - Stefan Budian

Permanent link:
http://www.stefanbudian.de/doku.php?id=resonanzraeume:resonanzraum_25-012_az&rev=1749391722

Last update: 2025/06/08 16:08

